

מבעד למסוה

(שעורים בהסתכלות)

מנדלי מספר
כמהים אחד מעשה
נאמר כדרכו ביהו-
די וכמו להבדיל,
שגודמנו לפונדק
אחד ברכבת, ישבו
טנדו על ספסל אחד

ונכנסו שניוהם בשיחה ארוכה על גלות
ישראל ועל הדייפות הגדולות ר"ל נגד
אחב"י מצד הגויים.

הכמר, שהיה מהסידו אומות העולם,
נתעורר ונעלה את דעתו כפה מלא שצדיקה
לחיות תורה אחת לכלם, לא "תורה שלי"
ו"תורה שלך", ואנב הציע לפני היהודי
לעשות מיד, למען השלום, מין "קומפרומיס"
כלומר: ותורים, בין שתי הדתות, כדי לשים
קץ — כך הוא אומר, כלומר הערל — לכל
השנאה והקנאה ולכל הדייפות ושם ויפת
אחים ושלום על ישראל . . .

— "מסכים!" — קרא היהודי בשמחה.
— "על מה הנך מוותר איפוא?" —
שאל הכמר.

— "עקרים הרבה מאד — ענה היהודי.
— דחיינו: ציציות בלא חוליות; במקום

שלוש רקידות ב"קדושה" — רק שתי י...
יריקות ב"עלינו" רק שתיים ואולי גם אחת.
ולא זאת אלא שבמקום שבע כריכות בתפלוין
של יד, לא איכפת לו גם המש ואפילו שלש
ולדידיה אפשר לנשק את הכוזה גם מרחוק.
ועוד כמה וכמה עקרים חשובים כאלה.
— ועל מה גוותר אנחנו? — שאל
הכמר.

— על דבר אחד קטן, ענה היהודי,
הנחה פורתא... עליכם לתור רק על ה"יוול"
(משיח) שלכם ודי...
כלפי מאי ספרתי לכם כל זאת? —
כלפי זה שאתם אומרים: אופירה עברית,
סליחה — אופירה "ארץ ישראלית" . . .

המושל שלנו שיחה מתעניין מאד,
כדוע, בנגינות ובזמירות, ובית-הספר לגנינה
בעירנו יוכיח... וכשבאו לפניו בהצעה לתמד
באופירה שלנו, קבל אותם בספ"י, כדרכו:
— "שלום עליכם!" — אין מה לדבר:
גולניקין הוא "מאיסטרו" אמתי וה ensemble
של השירה והתזמרת — כך הוא אומר —
הוא מצוין, לעילא ולעילא מכל תושבחתא,
ודוקא ארטיסטים "יהודים" והוא מוכן ומוזמן,
כמוכן, לתמד בכל יכלתו באופירה, כי מוסד
נות הרגור זקוק, כידוע, לתמיכות אפילו
באירופה, אלא... שעליהם לעשות, לפי דעתו,
רק ותור אחד קטנטן, הנחה פורתא, דחיינו:

שיוותרו קצת על העברית וישירו אי ט ל-
ס י ת . . . כי למד לתם באמת, לחיות
שחביניסטים? אדרכו: איטלקית היא שפה
אינטרנציונלית... (כמו שהיה אומר ר'
טרדכי האורחי בשעה שהיה מחקה באספת-
המורים בגדרה את שירת החזנים: "א קאד
פיצ'קע איטאליעניש!". ואז יהיה גם כסף
וגם הלואה מהפונט של "פרו-וידוולס" —
כך אומרים — לעניני אופירה ואז הוא מוכן
ומזמן אפילו לקבל את המוסד הזה תחת
כנפי חסותו ולחיות מכש לפטרוז ויקרא שמו
עליו בפרוש . . . רק לא שוביניזם, לאו
דוקא עברית! !

ולסוף ראו מה בין בני לבן אמריקני:
הקונסול מאמריקה בעירנו נשאל בצאתו
מהאופירה ע"י אחד היהודים האמריקנים
שלגו: מה דעת כבודו על האופירה?
Very Well
טוב מאד — ענה
הקונסול ונתן טעם לדבריו בלי פוליטיקה
ובלא "חכמות" — במדה ידועה, הוא אומר,
התענגתי כאן יותר מאשר בשבתי במטרו-
פוליטן אופירה והיו בניו-יורק. שם שמעתי
את האופירה האיטלקית ולא הבנת כלום,
ופה הבנתי לכל-הפחות מלה אחת: "שלום".
אלא שהשלום הזה אינו צריך להיות
רק על הבמה, מן השפה ולחוף, אלא שלום
אמתי גם מאחורי הקלעים . . .

אם ויזליטה ואלפרד מתנשקים כ"כ יפה
על הבמה עד שהיצר תוקפנו גם אנו —
למה נכחד? — למיני שטויות כאלה, השכל
מחייב שאפילו מאחורי הקלעים, כלומר גם
אחרי נפילת המסך, ימשיכו את המשחק הזה,
או לכהפ"ח שלא יתנגחו שם כתרנגולים מכיש,
כמעשה חיפה . . .
הוא אשר אמרתי: למעלה מכל התהלות
והתשבחות, שמשבחים ומפארים ומרוממים
ומעריצים את האופירה, צריך להיות —
השלום . . .

* * *
ומשבח אני גם את "דאר-היום", שאחו
בזמן האחרון בדרכי שלום.
הנה, למשל, זה שבועים ימים כמעט,
שלא נזכר בו "הארץ" לשבת, אפילו בעידנא
דריתחא" של יום ששי... מאמריו של בן-אב"י
ע"א נפילת אוסישקין היו רכים כדוגם בערד
ל"ל-לך" וכודאי גם "הארץ" לא היה נמנע
מלפרסם אותם בתור מאמרים ראשיים,
ובפרט הסוף... וביחוד מבצבץ השלום
מהכתרים שהתחיל "דאר-היום" קושף
לאוסישקין, רצוני לומר: לשיינקין שלגו.
— "מוזר הדבר, אמר לי זה האחרון
בעצמו רק אתמול, בשרוצים לומר: שיינקין
יוצא מהפה: אוסישקין" . . .
וקובל אני על א—ו, שדרכו לספר

הבל, שלא ספר את כל שבהיו של אורחנו
החביב ושכח להזכיר, למשל, את הישוב
שיסד בלי עין-הרע על החולות בראשל"ז, על
חרבות תל-שטם, על מרומי הרבנען ועל
מרומי "מאדים", וביחוד על אהבתו הינפרת
ותבוערת לא"י, בשעה שהוא נואם באמריקה-
בזראי, נזכה לשמע כל זאת מפיו הקדוש
אי"ה בבית-העם בהשתדלות בעלי-מלאכה . . .
מספרים — מה לא מספרים אצלנו? —
כי באחד מנאומו היפים והנלהבים על ארץ-
ישראל באמריקה, קרא בהשתפכות תנוש:
"בימי החם בקיץ בא"י נוסעים אל הלבנון
ובימי הקר כחרף נוסעים למצרים."
ארטיק-ישראל היא באמת ארטק
מטצוינת! . . .

* * *
ולא רק א"י אלא גם טשכוסלובקיה היא
ארץ מצוינה, ארץ של קונגרסים ושל מרחצ-
אות בקרלסבד, במרינבד, בפרנצנבד ובכל
מיני "בד", וביחודי ארץ בפלאה שבה התיר
המורשון בעצמו, עפ"י דרשת צעירה נחמדה,
את החרם-דרבנו גרשון. לא לחנם עוב ר' ב"צ
ידלך את הקונגרס השטרדימלאי בויגה ועפ
לקרלסבד אשר בטשכוסלובקיה . . .
ומספרים — וי לאונים שכך עומעות! —
כי עוד לפני צאתו מירושלם עיה"ס יצא
לתרבות-רעה ונכנס לחגות של בגדים ובקשר

למכר לו דוקא "בנד של קונגרסים"; לקצר
בעליונים ולהאריך בתחתונים, כמנהג האפ-
קורסים ר"ל. ולא זאת אלא שחבש גם חצי-
צילנרד לראשו ועשה את שפמו וזקנו, מעשה
"דייטש", ומבונת הצלום של בן-דוב — כך
אומרים — צלמה אותו ועוד נזכה לראותו
בשעת קלקלתו ב"סיגמה".

ובכואו אל הקונגרס בויגה, התפרץ
כ ד ר כ ו א ל ה ב מ ה ו פתח את
ה"מענה-לשון" שלו נגד ה"ציוניסטן" והחזיר
צים ימ"ש אלא שהר"ב ברלין לחש לו באונו
שאם הוא רוצה לדבר מעל הבמה כציר, עליו
למכר תחלה שני אלפים שקל, ואנב הראה
לו את הדרך לקרלסבד . . .

ובינתיים הולכים וחוזרים אלינו כל
השד"רים והד"רים, רכנים ופתם בטלנים
למיניהם, ותרמילים יוולו עכשיו בשוקנו
כירושלם . . .
אתמול הגיעו לעירנו ה"קולופיל" יעקב
מאיה, עם הננרל-שטאב המזרחי שלו, חכם
פישמן לימינו ורב פיק לשמאלו, ואי"ה
בקרוב בימינו יופיע ה"חדר" של מלון-יוו
בלי הרבי . . .

אחד מהסידו אוסישקין עשה בוטריקון
על "ועד-הצירים" החדש, שמרד ברבו, עזבו
לאנחות וחוזר ירושלימה וזלתו לשמחות,
דחיינו . . .

קיש, שפרינצק, רופין, בנימטריא
קשר — ושנים הנוספים:
פיק, פריולנד, בנימטריא: פ"ס
(פער פאלען!)

נשאר עדיין בחו"ל רק ה"פרופסור" דוד
אבישר שהיה לו ראיון גדול עם כתבו של
ה"ווינר מורנגנצייטונג" ואחרון אהרון חביב
"לורד-ג'ורג" שלנו, כלומר "מי שהיה" . . .
אנב, לאחר סקירה קלה בתקציב של
הקונגרס, שואיתי בעתון-הקונגרס מקרלסבד,
ראיתי כי מחצי-מיליון פונט גטלו הפועלי
במחילה את השמנת — רק יותר משלש
מאות אלה פונט. "המזרחי" שם את חיד על
ששה-עשר אלה פונט לתוצאות קטנות וביחוד
על "התור" שרב סופרין הם, "אפיקורסים"
במחילה וגם "לבעלי-מלאכה" הבטיחו אלפים
פונט, לכ"שירחיב" . . .

לא לחנם הדפים ה"קונטרס" הזורת
שלמה על הקונגרס ולא הזכיר אף
ברמו קל, לא השמיע אף אנחה קטנה על
הבר-מינן הגדול, ואפילו "הפועל-הצעיר"
האחרון, פרי-גדולו וטפוחו וה"גווארדיה של
אוסישקין" בשעתו פרסם מאמר של "צדק
הדין" . . .
ובצדק יאמר אוסישקין בקראו את כל
אלה: "כנים גדלתי ורוממתי והם פשעו בי"
— בשביל תקציב . . .

ולסוף, אספר לכם, תלמידי והכיבים, מעשה בן דא ו בן א, מעשה נורא שהיה וברדי אני הנה עובדא...

בשבוע העבר גסעתי ברכבת חזרה מיפן לירושלם, כמובן במחלקה זו שנוסעים אצלנו לא על חשבון הקהל, דהיינו: במחלקה השלישית... ולמה דוקא שלישית? — מפני שאין רביעית . . .

ישבתי כדרכי, על יד החלון והבטתי על הדרי-השופלה ועל הרי-יהודה, מעשה אלהינו, והנה הופיע בולת סל גדול ומתוכו הציץ ראש קטן של בר-אזוא, בעל מקור רחב, ואחרי הסל הגיחה ערבייה מבוסת-פנים, הביטה בה ובה וזרא כי אין איש על ידי, הכניסה את סלה למולה תחת הספסל וקנתה שביתה לימיני, היא במסוה ואני בלי מסוה.

לא היו רגעים מועטים והופיעה בעגלתנו בחורה יפה-פיה, שקצרה בעליונים וגם בתחתונים במחילה, לא חשבה הרבה וישבה על הספסל למולי וממש vis-à-vis על-יד חלון צעיר, בחור, כהלכה, שהיה שקוע בקריאת "דאר-היום" אשר לקח ממני — מא' ועד ת' ואפילו את כל המדעות . . .

שכנתי הצנועה כסתת טפח על פניה וגלתה טפחיים מעל עיניה — לא לחנם, רבותי! — כנראה, מחמת רב קנאה לצעירה, והרכבת הזלכת דרכה ומתפתלת כנחש-עקל' תון בין הרי יהודה... והנה חשה הצעירה העבריה צביטה ברגליה...

העמידה הכחורה הצבוטה שתי עינים וזעמות על שכנה החלוץ ונתרחה היכנו קצת, והוא — לא כלום! — קורא ב"דאר-היום". ואולם, הצביטות לא חדלו והצעירה נתמלאה חמה יותר ויותר.

פתאם קמה בזעה, ובלי טענות ומענות הושיטה את ידה הענוגה וכבדה את החלון בסטירת-לחי מצלצלת...

הצעיר קפץ ממסומו והכין את עצמו לתשובה, ואולם אחותי בשתי ידיו ודרשתי ממנה לתת באורים למעשה הנה — מה? — היא צועקת — כלום חושב הוא כי הנני איזו "חלוץ'קע" מנודים? אני אמסר אנתו למשפט! אהן תוא אדיכוקט! וכו' וכו' — ובכל זאת לא הגידה לסטירת-לחי מה זו ערשה?

כל הנוסעים הקיפו את הזוג ודרשו

ממנה להגיד את סבת הדבר.

— ה ו א יודע היטב, מפני מה באה לו סטירת-לחי זו! הוא צבט אותי באפן גם מתחת לספסל...

— אנכי? — קרא המוכה בתמהון — נבדתי, את שוכחת מי אני ועוד מעט אלמד דעתו בתבונת כ פ י ם מה זה חלוץ? אנכי צבטתי אותו מתחת?

בינתיים נכנס המפקח על הכרטיסים, דפק במפתחו על הספסל וצעק: "ביליעט! יאללאה! כרטיסים!" ומי יודע מה היה בסופו של הענין הזה, אלולי לא נזכר הברווז מתחת לספסל ומתוך הבהלה צעק אף הוא: "סוואק! קוואק!".. הנוסעים הביטו מאחורי הספסל וראו את ראשו של הברווז, שהחליט סו"ם להשמיע אף הוא את קולו ולחזות את דעתו...

צחוק אדיר פרץ בעגלה, כי נגלה סו"ם החוטא ש"צבט" במקורו את רגלי הצעירה היפה-פיה בלא נמוס...

הצעירה נסתה להצטרף לפני הכחור, שעמד על דעתו והצהיר כי יקרא אותה למשפט השלום בירושלם, ואולם אחב"י

שהם רחמנים בני רחמנים, בחרו מיד בבי"ד של שלשה אנכי מצד היפה-פיה, כמובן, חלוצה גזוזת-השער מצד ה"חבר" המוכת-עץ" שלה, ושנינו בחרנו מצדנו ביהודי זקן מרחובות, כמדומני, שישב ונמנם כל הזמן ולא ניעוד אלא אתר-המעשה, כלומד רק בשעת קריאת הברווז מאחורי הספסל . . . נרנסנו לחדר מיוחד בשכיל הנשים (for ladies only) ומצאנו שם, כמובן, שלשה ערבים... ישבנו כסאות למשפט ואחרי שקלאוטריא עם הזקן, שלא יכל להבין בשום אפן מה ענין ברוז אצל צעירה? . . . לסוף יצא מאתנו "פסק-דין" של פשר, כדלקמן:

ה י ו ת שנתברר אצלנו ברור גמור ושלם שהצביטה דגן לא באה מצד הכחור מלמעלה אלא מצד ה"בחור דלתתא ; וה י ו ת, שה"בחור הקאטשער" אשר בסל אינו בר-עונשין, בידוע —

לכן בתקף הסעיף י"ח-ג של החק התורקי המדובר באריכות ע"א עיני צביטה במויד או בשונג ועפ"י הפרוצידורה ה"מזרחית" בולכות ד"א רבא וזוטא, הננו מחליטים כדלקמן:

הבחורה הנתבעת מצד אחד מחויבת

לתת לבחור התובע משני הצדדים במקום סטירת-לחי, בגלוי — נשיקה גלויה, ודוקא באותו-מקום, כלומר על הלחי המוכת, כי במקום שהזיקה שם הנשיקה...

פסק-דין זה ניתן בפני שני הצדדים ואינו מקבל התנגדות וערעור.

פרשת "כי תצא" "שופט-השלום" ברכבת כל הקהל מחא כף לאות הסכמה על "הכמת שלמה" שלנו, והבחור הכין את לחי השושן שלו, מוכן ומזומן לשפתי-חן, ופתאם נשמע קול תקיעה של נחירת-אפים "חרררפ!" מכין הערביים שעמדו מרחוק ורירם עלה על שפתם . . .

הצעירה היתה סרבנית באותה שעה ולא חפצה לקבל עליה דיוקשה כזה בפרהסיא גמורה, והנה ראה הקב"ה בעניה, הרכבת עמדה בתחנה, לא שהתה הרבה, קפצה דרך החלון, אמרה "ישקני" ונעלמה . . .

הבחור גשאר יושב בפה פעור, וגבור המחזה הביט אף הוא בתמהון מתוך הסל... ואני חשבתי בשעת מעשה: לחלוץ אסור — ולברווז מותר? . . .

עזימות